

GYOMAI ÚJSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Negyedévre — — — — 1 pengő 80 fillér
Fél évre — — — — 3 pengő 40 fillér
Egész évre — — — — 6 pengő.

Lapzárta PÉNTEK déli 12 óra.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő: WAGNER MÁRTON.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

„HUNGÁRIA” könyvnyomda
G y o m a, „ÁRVAHÁZ”

Hirdetések díjszabásai:

Egyhasábos 1 cm.-es hirdetés 20 fillér. Ötszöri hirdetésnél 10 százalék, tizszerinél 15 százalék, 1 negyedévi hirdetésnél 20 százalék és félévi hirdetés esetén 25 százalék kedvezményt adunk.

A kisipar védelme.

Az egységspárt közgazdasági bizottságának legutóbbi ülésén Bud János kereskedelemügyi miniszter részletesen ismertette azokat a már létesített és tervbe vett intézkedéseket, amelyeket a kisipar érdekében már megtett és még tenni kíván. Hangoztatta a kereskedelemügyi miniszter, hogy nem tudna olyan iparpolitikát képviselni, amelynek tengelyében nem a kisipar helyzete áll. Természetes tehát, hogy elsősorú kötelességének tartja, hogy ezt a nemzeti szempontból igen értékes társadalmi osztályt védelmébe vegye s a helyzetén javítson.

A kisipar érdekében felhívta a kereskedelemügyi miniszter a tíz év óta szünetelő Ipar Tanácsot, amelyen belül egy külön szervezet akar létesíteni, hogy ez egyedül a kisipar kérdéseivel foglal-

kozzék. Minthogy szükségesnek tartja, hogy a kisipar különleges helyzetének elbírálása törvényhozási úton is kifejezésre jusson, kisipari politikai és iparfejlesztési törvényt tervez. Közömbös, hogy novella lesz-e a tervezetből, vagy törvény, csupán a cél a fontos, nem pedig a forma.

A kisipar boldogulása a hitelkérdésen fordul meg elsősorban. A kereskedelemügyi miniszter már gondoskodott arról, hogy a kisipar igényeit kielégítő összeg a legrövidebb időn belül rendelkezésre álljon. A hitellel kapcsolatban olyan szervezet terem, amely kizárólagosan a kisipar és a kisiparosok hitelének kérdésével fog foglalkozni, úgy amint azt az OKH teszi a mezőgazdaság hitelkérdéseiben. Meg kell továbbá szervezni a kisipari hitelkérdésnek gazdasági és adminisztratív összefoglalását, mert csak csak így lehet ezt az igen fontos kérdést racionalisan és cél tudatosan, a szétszóródás

veszélye nélkül megoldani.

Igen fontos érdeke a kisiparnak, hogy a közszállításoknál egyenlő esélyű versenytársa lehessen a nagyiparnak. A kereskedelemügyi miniszter kisipari programjának egyik sarkalatos pontja, hogy mennél erősebben bekapcsolja a kisipart a közszállításokba, úgy hogy az értékének megfelelő szerephez jusson. Mert csak úgy oldhatjuk meg helyesen a közszállításokat, ha azoknál mindenkor szem előtt tartjuk a kisipar érdekeit. A kisipar érdekeinek a védelme kívánja meg azt is, hogy a hatósági üzemek kérdése törvényhozási úton szabályoztassék. Meg kell állapítani azokat a kritériumokat, amelyek alapján hatósági üzemeket létesíteni és kiterjeszteni lehet, de ugyanakkor revízió alá kell venni a már meglévő üzemeket is és ha erre a kisipar védelmében szükség mutatkozik, fokozatosan

le kell őket építeni, annál is inkább, mert a kereskedelemügyi miniszter ezeket a túltengő üzemeket bizonyos fokig társadalomelleneseknek tartja.

A kereskedelemügyi miniszter gondoskodása tehát a kisipar minden kérdésére, bajára, problémájára egyformán kiterjed. Ismeri a miniszter azokat a nehézségeket, amelyekkel a kisiparnak a mai megszükkült gazdasági keretek között küzdenie kell. De készen áll a segítséggel, új lehetőségeket nyit a kisipar előtt és ugyanakkor megszabadítja attól az érdekeit veszélyeztető versenytől, amely úgy nemzeti, mint társadalmi szempontból káros és veszélyes. Hiszünk azt, hogy a magyar kisipar helyzete e bölcs és messzelátó intézkedések következtében rövidesen megjavul és hogy ez az értékes társadalmi osztály megkapja, eddig tanúsított hazafias kitarításának és szorgalmának méltó jutalmát.

TÁRCA

Holdvilág.

Írta: PINTÉR FERENC.

(Folytatás) (24)

A lányok refiküljükkel babráliak. Magda csillogó szürke szeme belenézett a Kerekes szemébe:

— Már akkor is majdnem megismerkedtem magával, mikor még Mezővároson minden nap találkoztunk. Furcsa volt, hogy tulajdonképpen ismerjük egymást és mégis szótlanul elmegyünk egymás mellett. Nekem mindent elmondtak magáról, de persze az ilyen pletykák alapján csak annál érdekesebb lesz valaki, mert mégsem ismerjük. Tudja mire gondoltam először? Azt hittem,

hogy maga litokban ír. Azoknak szokott ilyen érdekes arca lenni.

— Igen, azt már mondta a szálloda portás is, hogy irjam magam a bejelentőn írónak, mert nincs semmi podgyászom. De én azt hiszem, éppen az ellenkezője vagyok annak, amilyen egy író. Én azt hiszem, hogy egyáltalán nem szükséges az, amit az írók csinálnak, minek a szavakat folyton egymás mellé rakogatni, mikor ugye jön ki belőlük semmi. A jó az, ha két ember szereli egymást és... node hagyjuk ezt. Szóval ez az, ami olyan különös bennem, én nagyon tisztában vagyok az éleffel, egyes dolgok egyáltalán nem fontosak.

A másik kis kerek, fekete nő, akí Jolánnak mondta magát a

bemutakozásnál, férefordította csontszinü, gömbölyded arcát és litokban, oldalvást Kerekes ruháját figyelte. Megnézte még a vízhatlan dúplatalpu turista bakancsát is és a stoppolástól ráncos nadrágját.

— Tudom, mit gondol, — folytatónak szölt oda Kerekes, észrevéve a firkésző pillantást, hogy a ruha, meg a társadalmi forma a fontos. De csak annak, aki valamit akar a társadalomtól.

— Mindenki érvényesülni akar, — vetette közbe Vermes, — vedd tudomásul, barátocskám, az ilyen számárságokkal husz éves korában állítja magát az ember, akkor még elhiszi, hogy az ideálját akkor is szeretné, ha nem volna rendes ruhája, Harminc éves korában rájön az ember arra,

hogy nem bírja ki az ideálja gyűrőit kalapiját, vagy ha a bájos asszonyka harisnyáján leestek a szemek, vagy pláne, hogy arca tele van pattanásokkal.

... Elhallgattak. Tulságosan komoly volt a diskurzus, nem ismerték egymást, de vendéglőben nem is szeret így diskurálni az ember. Magda pártfogóan nézte Kerekest, ahogy a nagyon egészségesek szokták a beveget.

— Magának hiányzik az, hogy egy nő legyen mellette. Mindjárt nyugodtabb lenne. Nem azt mondom, hogy felejtse el... — megakadt, kimelből nem folytatta, valamilyen nyien zavarban voltak.

— Lássá, ezért nem szeretek én társaságba járni, mindenkinek csak szomorúságot

Kevermes példája.

A környék két községéből egyszerre kaptunk olyan híreket, amelyek szerint onnan hadbavonult s azóta talán halottnak is vélt honfitársainak utban vannak, vagy hazakiváncsoznak Szibériából.

Békésről érkezik az egyik híradás.

Szabó Imre békési lakos 28 éves korában az elsők között ment el a háborúba s amióta orosz hadifogságba esett, kevés hír érkezett felőle feleségéhez és itthonmaradt négy kis gyermekéhez. Ismerjük a szibériai posta rettenetes nagy utját s nem is csodálhatjuk, hogy ezen az akadályos úton 1917 óta végleg elmaradtak Szabó Imre levelei. Holttá is nyilvánították, felesége férjhez is ment, sőt második férjétől is négy gyermeke van azóta, Szabó Imre pedig él, utra is kerekedett a hazai rokonságtól kért és megkapott pénzen és talán csak hetek, vagy rövid napok mulnak el addig, hogy ismét megláthassa szülővárosának tornyát, amely felé annyi ezer, annyi millió könnyes sóhajtasát küldte reménytelen, kinterhes rabságának hosszú esztendeiben.

Ugyancsak most olvasuk, hogy Kevermes község azt az értesítést kapta

a rigai (Lettország) magyar konzulátustól, hogy négy kevermesi hadifogoly szeretne hazajönni Szibériából, amihez 1000 pengőre volna szükségük. Kevermes község melegibe meg is szavazott 500 pengőt a négy veterán hadifogoly utiköltségére, míg az 1000 pengő másik felét a község társadalma adja össze.

Mindkét hír, a békési is, a kevermesi is, azt bizonyítja, hogy sok magyar bajtársunk kallódik, szenved, nyomorog még Szibéria kiérleltségében, akik a vörös pokol gyötrelmeiből a maguk erején nem is szabadulhatnak meg.

Szibériából hazatért ismerőseink beszélnek, hogy sokezer még azoknak a száma, akik odakint rekedtek és kényszerű helyzetükbe egyelőre beletörődve, valamilyen ott tanult mesterségből tengetik életüket, de hazajönnének, repeső szívvel zarándokolnának vissza a sóvárgott hazai földre, ha valamilyen körülmény lehetővé tenné szabadulásukat.

A pénz hiánya a legfőbb akadály, ami kintrekedt magyar testvéreinket visszatartja, pedig ki tudja, hány százan, hány ezren vannak közöttük az elsíratottak, a meggyászoltak, a

holtányilváníttak, akiknek arcáról megtört szívü hitves, vagy reszkető karu agg szülő, vagy felserdült gyermekek csókolnák le könnyező örömmel, Isten nevét dicsérve, a hosszú ut porát!

Kevermes példája figyelmet és követést érdemel!

Nagyon kedvező a vetések állása.

A földművelésügyi miniszterium közzétett jelentése szerint a legutóbbi három hét időjárását az évszaknak megfelelő normális hőmérséklet és bőséges esők jellemzik.

Az őszi buza jól bokrosodott, fejlődése igen erőteljes és sok helyen buja. A tavaszi buza hiánytalanul kikelt és jól fejlődik. Az őszi rozs igen szépen fejlődött szárba indult s helyenkint már kalászat is hányja. Tavaszi rozsvetés kevés van. Egyenletesen kelt, sűrű és jól fejlődik. Az őszi árpa jól bokrosodott és több vidéken már szárba indult. A tavaszi árpavetések szépen kikelték és erőteljesen fejlődnek. A zabvetések szintén jól kelték és sűrűek. A tengeri vetése a legtöbb vidéken már megindult. A tavaszi takarmányvetések jól kelték, fejlődésük általában jó. A rétek a sok csapadék folytán a legtöbb vidéken erőteljesen fejlődnek.

A legelők egyes vidékek kivételével szintén szépen zöldülnek és jól fejlődnek. Talajuk helyenkint vizes és sáros.

A szőlők az enyhe téli időjárás folytán általában igen jó kelték. A szőlővesszők és szemek teljesen épek és egészségesek. A szőlő nyitását bevégezték. Valamennyi szőlészeti és borászati kerületből beérkezett részletes jelentés kedvező adatokat tartalmaz a kerület szőlőtermelési viszonyairól, a borkezeslet azonban általában lanyha.

okozok. Minek törődnek velem, a legjobb, ha mindenki megy a maga útján. Ugy mint mikor Mezővároson találkoztunk, maga szívja el a cigaretáját, beszélgessenek, én meg szépen elmegyek haza... Már ugyis késő van.

Főlkelt, meghajította magát, de senki sem nyújtotta feléje a kezét. Ez roppant buta helyzet volt, még a szomszéd asztaloktól is odanézték, a pincér pléh-tálon vitte a söröket, majdnem beleütötte Kerekes hátába és dühösen szól: — Hopp!

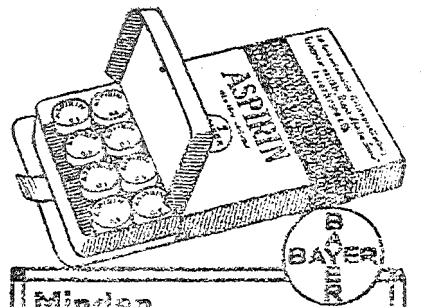
Mégegyszer meghajolt, ezt még ügyetlenebbül csinálta. Magda feléje nyújtotta kezét: — Jöjjen föl holnap hozzánk, a cég keres egy jó strazzislát, be tudnám ajánlani.

Valamit válaszolt, maga se

tudta mit, aztán elindult. Csak az első lépések voltak nehezek, aztán már könnyebben ment, nyugodtabb lett. A bejáratnál megállt, át kellett gondolnia az egészet, mi is történt itt. Nem volt rendjén ez az egész este. Vermes akart valamit vele, az bizonyos, az is bizonyos, hogy Magdáék már többször beszéltek róla, máskor is. Tervszerűséget árult el a beszédjük, még talán azt is megbeszélték, ki mit fog hozzá szólni.

Amint lelépett a járdáról, egy kéz nehezedett a vállára. Csak Vermes lehet, gondolta és valóban az is volt. Tehát folytatódik a lítkos tervszerűség:

(Folyt. köv.)

Minden Aspirin-csomagoláson látható az a jel, amely a valódiságért és jóságért szavatol. — Kérjen mindig Aspirin-tablettákat az eredeti BAYER-kereszttel ellátott csomagolásban. Csak gyógyszerárban kaphatók. Aspirin felülmúlhatatlan.

A mezőgazdasági munkabérek országos átlagban nem változtak.

A mezőgazdasági munkabérek alakulásáról közzétett legújabb statisztikai adatok szerint a bérek színvonala az elmúlt esztendőben meglehetősen stabilitást mutat és az előző évhez képest nem változott.

Országos átlagban élelmezéssel a férfi munkabérek tavasszal 2·10, nyáron 3·50, ősszel 2·30 és télen 1·60 pengőt tettek.

Az előző évhez képest tehát csak nyáron növekedtek a bérek tíz fillérrel, míg az őszi átlagbérek 20, a téliek pedig 10 fillérrel alatta maradtak az 1928-as bérnívónak. Körülbelül így alakultak az élelmezés nélküli bérek is. Tavasszal 2·80, nyáron 4·50, ősszel 3 és télen 2·80 pengőt fizettek. Itt is 10—20 filléres apadás mutatkozik a nyári, őszi és téli átlagbéreknél.

A szőlőmunkások keresete valamivel javult. Kapálásért 3·20 pengőt fizettek tavaly, vagyis 20 fillérrel többet, mint 1928-ban. Ugyanigy a permetezési munkák idején fizetett 410 f-es ár 30 fillérrel nagyobb volt, mint az előző évben.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetlen jó férjem végtisztességén megjelentek s vigasztaló szavukkal fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mond köszönetet
özv. Biró Jánosné és családja.

A mi fagyos szentjeink.

A naptár mindössze három fagyos szentről tud: Pongrác-ról, Szervác-ról és Bonifác-ról, de mi sajnos főbből győződünk meg a magunk szomorú kárán. Sokan vannak a mi fagyos szentjeink, ha másban nem is szentek, csak abban, hogy maguk felé hajlik a kezük...

Trianon születésének hábái között már ott sürgölődtek a mi fagyos szentjeink és most is ott vannak mindenhol, nem kivéve időt, költséget és fáradságot, ahol a mi reménységünk ígérkező vetését kell kegyetlen mesterkedéssel elfagyasztani... Jó szomszédaink kegyes urai ezek a trianoni fagyos szentek, az ő nagy szájuk hazug fuvalmai dermesztik meg körülötünk a tavaszi levegőt, de a tavasz mégis itt van és ha százszor elfagy is a vetésünk, fogunk, mi fogunk aratni, mert a mi kezünkben villan a jövő napja felé az igazság glóriájától ragyogó békés munka kaszája-kapája... Ez a fegyverünk a béke harcában, ez pajzsunk és ez lesz, ha ideje jön, diadalmi zászlónk a nagy ünnepén...

Magyarok Istene, mi nagy inségünkben, ne hagyj el bennünket! Tedd, hogy se a naptári fagyos szentek, se a főbbiek el ne fagyaszthassák a magyar vetést, amelynek aratása sohasem volt olyan életmentően fontos, mint ebben a válságokkal verő esztendőben. Felnézünk az égre és emelt fővel várjuk a napokat, melyek fenyegető felhők gomolygát hozták magukkal. Bizunk abban, hogy munkánk füzes akaratára megbirkózik minden fagyos veszedelemmel és nem lesz igazuk azoknak a fagyos szentjeinknek, akik Trianon jeges szélvészét viharoztatták a mi boldog, békés virágos tavaszunkra...

HIREK

Istentiszteletek. A ref. templomban vasárnap délelőtt fél 9 órakor Istentiszteletet tart Répás Pál ref. lelkész.

Az ágostai evangélikus templomban vasárnap d. e. 9 ó. német nyelvű Istentiszteletet tart Feiler Ernő ev. lelkész.

A róm. kath. templomban reggel 9 órakor szent mise prédikációval, tartja Csernay Géza plebános. D. u. 3 órakor litánia.

Kinevezés. A gyomai református egyház tanítói karának egyik fáradhatatlanul buzgó

Kicseréljük

elavult telepe készülékét új típusú hálózati rádióra

STANDARD VILLAMOSSÁGI R.-T.

Forduljon rádiókereskedőjéhez.

tanítónőjét: Ósapayné Dezső Juliát a vallás- és közoktatásügyi miniszter a békéscsaba egyházmegye esperesének előterjesztésére a VII-ik fizetési osztályba kinevezte. Örömmel gratulálunk!

Szenvedő nőknél a természetes „Ferenc József” keserűviz, erőlködés nélkül való belkiürülést idéz elő és ezáltal sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre.

Erdős József áthelyezte hirdetési irodáját Budapest, VI., Teréz-körút 55. számú házba. Ez az országsszerű előnyösen ismert hirdetési iroda eredeti kiadóhivatali árban vesz fel hirdetésekét az összes bel- és külföldi napi, — heti — és szaklap részére. Erdős József három évi zédes értékes reklámtanácsait igénybe veszik az

ország legnagyobb hirdetői és új irodahelyiségeiben bizonyára ezentúl is felkeresik mindazok, akiknek egészséges, hasznos, hozó és ölleles reklámra van szükségük. Az átköltözés alkalmával megváltozott a telefonszám is: Automata: 125-58.

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, vértudulásnál, fejfájásnál, álmatlanságnál, általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorral 1 pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a **Ferenc József** víz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesíti magában. A **Ferenc József** keserűviz kapható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— 28 —

post-plebános 25 éves endrődi plebánosi jubileumát ünnepelte, a vármegye papságán és vezető emberein kívül „az egész községi előljáróság a bíró vezetésével,” a megújított iskolaszék Iványi Imre alelnökkel az élen, a társulatok és hívek igen nagy tömegben köszöntötték a nagy energiájú, agilis lelképásztort.

A plebános azzal viszonzta híveinek figyelmes szeretet-megnyilvánulását, hogy megtakarított pénzceskéjéből felépítette a mirhóvégi iskolának régi első tantermét és tanítói lakását.

Ebben az időben a Központi-füiskolában Szebeny János és Magdics Károly, a Központi-leányiskolában Vidosits Antal és Kovács Lajos, a gyomavégyi vegyes-iskolában Balla Mátyás, Nagylaposon Csuka György, az öregkeriben Orosz János, Kocsorhegyen pedig Gyuris András tanították a haza reményvirágait. Egy-egy tanítónak 150—250 növendéke is volt. Természetesen az eredmény is ezzel volt arányban, amin csodálkozni nem is lehet.

„A hívek emelkedő vallásos-életét jellemzi azon körülmény, hogy 1877 május 10-én megalakították a Mária Társulatot és Jézus Szívének tisztelgető egyesületet.

1878-ban a „kondorosí kertekben” új iskolát építtettek a hitközség 1800 forint költséggel.

Ezekben az években a lakosság erőteljes gazdasági fejlődésnek indult. Hatalmas kisgazda „dinasztiák” alakultak ki a szorgalmas munka, takarékos élet és a „sok ingyenes munkás-kezelő jelentő” gyermekszaporulat következtében. Különösen az Uhrin, Kalmár, Hunya, Kovács családok vállalták ki nagy vagyonszerzésükkel.

Az 1881. év súlyos katasztrófát hozott az endrődiekre. Márciusban — Gyoma irányából kiáradt a Körözs és elöntötte a Kuriát, Páskumot, s a Szöllők nagy részét. A község belferületére azért nem tudott behatolni a víz, mert a lakosság két nap erős gátat emelt a víz ellen elfeledhetlen dicső emléket szerezvén az összetartás és munkaszeretet sikeres eredményének. Az árvíz egész augusztusig tartott. A közlekedés természetesen megakadt, később is csak hajókon

— 25 —

mondhatlan dühöngött a cholera és ebben az évben 775-en haltak meg. — Más években 100—120 volt a halottak száma.

Az életben maradtakat kissé „mőresre” taníthatta a könyörtelen ragály, mert a következő években igen sok adomány és alapítvány létesült, ami a lakosság hitbeli megújodását jelentette.

1858-ból olvassuk az első hírt arról, hogy az elszaporodott mester-emberek több elkülönített céhekre oszlottak. A szücsök és szabók együtt, a kovácsok, kerékgyártók, asztalosok és bognárok szintén csoportosultak. Mindkét csoport díszes-céhzászlaját — Schiefner plebános áldotta meg. Keresztanyák — „Salaczné Korbuly Ida tésasszony, s tekintetes Kontur Tahy Amália asszonyság valának.”

A jótékonyág angyala a Vida-féle kórházat sem kerülte el, mert azt olvassuk, hogy két szobával, két kamarával és halottas-házzal nagyobbított.

A Schiefner-féle iskolai építések az 1860. évben kezdődtek meg, amikor is felépült a gyomavégyi új iskola több mint 4000 új osztrák forint költséggel (1859-ben cserélték be a régi pengőket az új ezüst forintra). Az első tanítója a helybeli származású Balla Mátyás volt.

A községi előljáróság — „vallásos érzelmeinek kifejezést adandó” — 1861-ben 400 új forint költséggel megújította a lelkész épületét és 220 forintért két díszes lobogót készíttetett a templom részére. A zászlószentelésen a keresztapái tisztelt Pintér György bíró és Uhrin Imre másodbíró töltötték be.

A község erőteljes fejlődését rövid időre megállította az 1865. „szükséztendő,” melyről azt olvassuk a régi historiában, hogy „Isten ne adjon többé oly nyomorteljes évet.” Oly nagy szárazság és aszály következett be, hogy a fenyegető éhhaláltól csak nagyobb kölcsön és adomány nyújtásával tudták megmenteni az elképzelhetetlen szükségelt szenvedő lakosságot. A vetőmag sem termelt meg. A jószágot vagy elkótyavetélték, vagy a felvidékre teleltetésre adták „felibe”. A község 800, a plebános 250 egyénnek főzetett

Zukor Adolf és a Magyar beszélőfilm-gyártás jövője.
Zukor Adolf, a magyar származású amerikai filmkirály, aki Magyarországon tartózkodik, a magyar beszélőfilm jövőjéről mondja el véleményét a Színházi Élet új számában, amely hallatlanul érdekes riportban és képekben számol be, a dollármilliómos Zukor Adolf budapesti látogatásáról. Egymásután csatlakoznak a vidéki városok az új Miss Magyarországhoz választásához, amelynek legújabb jelentkezőiről gyönyörű képeket hoz e héten Incze Sándor népszerű helilapja. Milyen legyen a száz százalékos férfi és a száz százalékos feleség? Megyer Ella cikke egy színész-feleség öngyilkosságával kapcsolatban: szabad-e egy színésznek privát női feleségül venni? Primadonnák szenvedélyei. Egy külföldi író, aki magyar jólékony célra adja szindarabja jövedelmét. A Színházi Élet új száma rengeteg érdekes cikket, novellát és gyönyörű képeket kívül folytatja Kálmán Jenő nagyszerű vidám hadifogoly regényét az „Omszki randevu“-t. Ezek kívül érdekes rovatokat, háromfelvonásos és egyfelvonásos darabmellékletet, kofta, képes levelezőlap és 32 olda-

las Gyermekeküjság mellékletet ad e héten a Színházi Élet új száma, amelynek ára 1 pengő, negyedévi előfizetési díj 10 pengő. Kiadóhivatal: Budapest VI. Aradi-utca 8 szám.

Filmszínház Gyomán.

Május 11-én, vasárnap:
Gróf Monte Christo
I.-ső rész:

A lakatlan sziget kincse.

Fiatalkorunk legvonzóbb olvasmányai közé tartozik meg május hó 11-én, vasárnap az Apolló filmszínház vásznán, amikor is Alexander Dumas százmilliók által olvasott hatalmas felépítésű legromantikusabb regénye

Gróf Monte Christo

2 részű, 18 felvonásos grandiózus filmváltozatának I. része: „A lakatlan sziget kincse“ kerül bemutatásra. Száz mozilátogató közül 99 bizonyára olvasta, főviról-hegyire ismeri Dumas nagy regényét, a „Gróf Monte Christo“-t, minden idők legnagyobb szerűben romantikus könyvét. Mindenki örül ennek a filmnek és mint az elképzelésében élő régi jó ismerőseit üdvözli a regény „látható“

alakjait a vásznon. Majdnem olyan hatást tesz ez a film, mintha önmagát látná az ember vásznonra lépni vagy a családját vagy a rokonait vagy a maga életé történetét. „Végre csak úgy látom... Hát ilyenek? Hát így történi csak ugyan?“ Ez jár az ember fejében, míg azt a hatalmas filmalkotást nézi, amely kitölti két teljes műsort és amelyet Henry Fescourt kifünően rendezett, a műhöz illő dekoratív romantikus stílusban, igen ügyesen fogva össze a rengeteg történet ezer bonyadalimból, a legérdekesebbet, pénzt, fáradságot és tömegeket nem kimélve, hatalmasan emelve ki az egészből Edmont Dantés tengerész sorsának fantasztikus, de ép azért lenyűgöző monumentalit-

ását. Zavartalan szórakozás, érdekesítő látványosság. A címszerepet Jean Angelo játssza elhíhető erővel, férfias komolysággal; tényleg ilyenféleképpen képzelte el a Monte Christo százmillió olvasójának legtöbbje ez a fantasztikus remek embert. Partnerei között a szép Lil Dagoverrt kell külön kiemelni, de a legkisebb szerep alakítója is illuziót kellet. Bernhard Götzke alakítása különösen kiváló és Caderousse feleségének, egy gonosz sovány kis asszonynak az alakítója is. A Dumas regénynek ez az új feldolgozása olyan sikerült, amilyent a filmtechnika mai fejlettségében csak el lehet képzelni. A műsort burleszk és híradó egészíti ki. Előadások: 4, 6 és 8 órakor.

GYOMAI és ENDRŐDI ÉPÍTETŐK FIGYELMÉBE!

Tetőszék és cserép 2 évi hitellel!

A közismert békéscsabai BOHN cserép, a legolcsóbb árban két évi hitellel kapható, ugyiszintén a tetőszékhez szükséges faanyagokra is két évi hitelt kieszközlünk.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

1. Benedek Jenő a Klein féle Vasuti Szálloda, Gyoma.
2. Békésmegyei Általános Takarékpénztár Rt. fiókja, Gyoma.
3. Békésmegyei Általános Takarékpénztár Rt. fiókja, Endrőd.

naponként levest és osztott ki személyenként félfont kenyérfel. Ezt közkölségen és adományok gyűjtéséből fedezték. A segélyezés egészen májusig történi. — Az elszegényedett lakosság csak az 1863. évben jött magához, amikor is rendkívül bő termés örvendeztette meg őket. Még nagyobb terméssel és igen magas árakkal köszöntött be a kiegyezés esztendeje 1867.

Ez az év nehéz harcoknak kezdetét jelentette Endrőd község előljárósága és a hilközségi képviselő plebános között.

Az előljáróság tervbe vette, hogy az u. n. tanítói földet községi kezelésbe és tulajdonba vegyék. Elsősorban az 1857-ben adott 40 hold földet vették előljárósági határozat értelmében községi művelésbe. A plebános jelentésére — az urbéri ügyek kezelője: „az alispáni bíróság“ a földet az egyháznak ítélte és a plebános kezelésébe adta. A vármegye közgyűlése pedig kimondotta, hogy „a község úgy, mint eddig, ezután is fizesse az adót a tanítói földnek után, mert erre magát 1858-ban kötelezte.“ Az előljáróság — Uhrin József bíró vezetésével s püspökhöz is fordult, de itt is elutasításban részesültek.

Teljes erővel kirobbant az ellentét 1870-ben, az első iskolai-adó kivetése után. 1869 decemberében ugyanis az 1868: évi népiszkolai törvény rendelkezése értelmében megalkult a katolikus iskolaszék és a kiadások fedezésére kivetett 5 százalékos iskolaadó kezelését — a régi hagyományos szokás alapján — a községi előljáróságnál hagyta. Az előljáróság a beszedett adót azonban nem utalta át a hilközségnek, sőt 1870 szeptember 8-án a képviselőtestülettel határozatlanlag kimondatta az iskolák községi jellegét, a tanítói földet kezelésbe vette, s a tanítókat új választásnak akarta alávetni. Vadász Manó Békés-Csongrád megyék tanfelügyelője jóváhagyván e határozatot, a községet külön iskolaszék alakítására utasította. — A gyulai megyei iskolaszék azonban feloldotta — hívek felebbezésére — a határozatot és elrendelte, hogy ezen ügyben az egész endrődi nép szavaztassék meg. A községi párt Kovács M. István vezetésével

küldöttségben fordult a Közoktatásügyi Miniszterhez és tőle a községi iskola jóváhagyását kérelmezte. A Miniszter megbizottja és a megyei iskolaszéktől alakított bizottság 1871 augusztusában megszavazta a lakosságot, mely 96 szavattal többséggel a katolikus iskola mellett döntött.

Ez az áldatlan küzdelem 1875 végéig tartott, amikor is újra kísérlet történi a községi ismétlődő iskola létesítése és községi iskolaszék alakításával kapcsolatban, hogy az odázus 40 hold a felekezeti iskolától „elvéendő.“ Természetesen a felsőbb hatóságok nem hagyták jóvá e határozatot sem. Ha nem is sikerült az előljáróság tervé, az a sajnálatos következménye lett mégis az összeütközéseknek, hogy jövőben község nem azzal a jóindulattal és bőkezű áldozatkészséggel kezelte a hilközségi ügyeit, mint másfél századon keresztül.

Az iskolák szaporítását azonban nem akadályozta meg a tusakodás. A vármegyei tanfelügyelő felhívására hamarosan szervezés alá kerül a 4., 5. és 6. tanítói állomás. Bárány W. diáner Albert Nagylaposon állit 1873-ban új iskolát, de a kocsorhegyi tanköteleseket nem engedte ide járni. 1878-ban felépül az öregkerli (u. n. Timár-féle) iskola is. A hevenes évek elején 1130 tanköteleseből 679 látogatta rendszeresen az iskolákat.

1870-ben meghalt az endrődiek öreg kántora; Balla Károly, aki 41 évig volt hűséges szolgálója a hilközségnek. Utódául 1871-ben Ujházy Sándor egykori kántort választotta az egyháztanács.

1873-ban június 6-tól egész szeptember 8-ig „epémirigy“ pusztított Endrődön és több mint 600 lakost ragadott el az élők sorából.

1874-ben beszüntették üzemüket a régi szárazmalmok is. „A sok gőz és szél-malmok megsemmisítették a szárazmalmokat“ írja a krónikás. — Arról, hogy az új malmok milyen felszereléssel rendelkeztek, pontos feljegyzést nem találtunk.

Az előljáróság és plebános közötti harcok úgy látszik megszűntek 1875 után, mert 1877-ben, amikor Schiefner pré-

START

KERÉKPÁROSOK

HARMING DIJAT TŰZÜNK KI
I. DÍJ 1000 PENGŐ

ORSZÁGOS EMERGÉ VERSENYE

Kezdődött 1930 március 2. Résztvehet rajta minden magyar kerékpáros

Feladat: válaszolni kell erre a kérdésre, hogy

MI AZ EMERGÉ-PNEU LEGFŐBB ELŐNYE?

30

Versenyszabályok: Nem az a fontos, hogy valaki leírja, hogy az EMERGÉ-pneu a legjobb, legtartósabb, legmegbízhatóbb, legellenállóbb, hanem röviden azt kell megírni, hogy ki hol, mikor, milyen körülmények között tapasztalta az EMERGÉ-pneu valamilyen kiválóságát. Holnaptól kezdve minden üzletben egy vásárlási igazolványt adnak minden EMERGÉ-pneu-t vásárlónak és ezt az igazolványt a pályázattal együtt be kell küldeni. — A pályázaton mindenki résztvehet, aki legalább egy garnitúra EMERGÉ-pneu-t vásárolt. A pályázat határideje 1930. június 30. E napig kell a pályaműveket beküldeni az EMERGÉ Kau-csuk Rt címére, Budapest, V., Sas-u. 23. — Az eredményt e lapban fogjuk közzé tenni.

DÍJ III

2. díj	500 P	16. díj	50 P
3. "	200 "	17. "	50 "
4. "	150 "	18. "	50 "
5. "	140 "	19. "	50 "
6. "	130 "	20. "	50 "
7. "	120 "	21. "	50 "
8. "	110 "	22. "	50 "
9. "	100 "	23. "	50 "
10. "	50 "	24. "	50 "
11. "	50 "	25. "	50 "
12. "	50 "	26. "	50 "
13. "	50 "	27. "	50 "
14. "	50 "	28. "	50 "
15. "	50 "	29. "	50 "
		30. "	50 "

A pályázatok elbírálására a Magyar Kerékpár Szövetség elnöksége jelöl ki pártatlan zsűrit.

PUBLIKÁCIÓ.

Hangyában Senátor szivarka papír 10 fillérért kapható. A Senátor boríték be lesz váltva szintén a Hangyában.

Figyelem!!! Endlizést méter számra, ipari géppel. Kézimunka előrajzolást, olcsón, gyorsan és pontosan készít, Klein Sárka Gyoma Barok péknél.

2 fertály keselyős tanyai föld kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet Kovács Jánosnál lehet meg tudni.

Uzlethelyiség kéziraktárral és pincével ellátva, Gyomán forgalmas helyen a Horthy Miklós uton, a Némétváros-részi Olvasókör mellett kiadó. Érdeklődők forduljanak Schusztek Sándor tanítóhoz.

Mütrágya Wagner Márton Fiaínál kapható.

Kató Lajos jegyzőnek Révlaposon evő szőlő és gyümölcsös kertje örök áron eladó.

A korcsmai hitelről szóló rendelet nagy nyomtatott alakban a Hungária Nyomdában darabonként 50 fillérért kapható.

UJSÁG

szerkesztőség és kiadóhivatal

uj címe

BUDAPEST,

VI., Aradi-utca 10.

Ha

ipari, kereskedelmi, háztartási, alkalmi vagy bármilyen alkalmazatra van szüksége, írja meg pár sorban az UJSÁG KIADÓHIVATALÁNAK (VI., Aradi-utca 10).

A borítékot így kell címezni:

Az „Ujság“ Kiadóhivatalának „MUNKAALKALMAK“ Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Az UJSÁG a beérkezett munkáalkalmakat „Munkapiac“ rovatában mindennap közli. Pontos és olvasható címet kérünk. Sem szelevényt, sem bélyeget nem kell mellékelni.

HIRDESSEN LAPUNKBAN!

NYILT-TÉR*).

Nyilatkozat.

Alulírott ifj. K. Nagy Gábor abból az esetből kifolyólag, hogy 1930. február hó 4-én a Mirhó uton ifj. Cs. Szabó Imre urat akaratom ellenére meglöktem, tőle bocsánatot kérek, mert ötlet inzuláltalni szándékomban nem volt.

Fentieket alulírott ifj. Cs. Szabó Imre tudomásul veszem és hogy én ifj. K. Nagy Gábor urat ebből kifolyólag szintén megbántottam, afelett sajnálatomat fejezem ki.

Kelt: Gyoma, 1930. május 6.

Ifj. K. NAGY GÁBOR s. k.

Ifj. CS. SZABÓ IMRE s. k.

Előttünk:

Dr. Tardos Gáspár s. k.

Dr. Messinger Albert s. k.

*) E rovatban közöltekért, felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

A NYUGODT ÉS BIZTOS FÖLDI BOLDOGSÁG ALAPFELTÉTELE A CSALÁDI BÉKESSÉG,

amit a gondos házi asszony kevés pénzért igen könnyen biztosíthat, ha férjének és gyermekeinek tiszórára, illetve vacsorára WEIDMANN FÉLE KITŰNŐ VIRSLIT.

ILLETŐLEG HIDEG FELVÁGOTTAT

(PÁRIZSIT, SONKAKOLBÁSZT, VADÁSZKOLBÁSZT, SZALÁMIT stb.) szerviroz!... Tegyen próba bevásárlást a WEIDMANN MÁRTON üzletében (Horthy Miklós ut Hangya épület) és biztosan állandó vevő lesz, mert ilyen kitűnő hentesárut Gyomán más nem készít és nem tart.

Legolcsóbban és gyorsan folyósít kölcsönöket
a

Bácsy és Társai Bankháza Gyoma.

GYOMAIK TALÁLKOZÓHELYE AZ István Király szálloda

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 8.
A Nyugati pályaudvar mellett.

Telefon (Interurban) 202-45., 294-54. Sürgőnycim: Hotelist.
Minden modern kényelemmel berendezett elsőrangú családi
szálloda. Minden szobában központi fűtés, hideg-meleg
folyó víz és telefon. Lift.

Szállodában kávéház, cukrászda és fodrászterem. A keleti pályaudvartól
közvetlen villamos összeköttetés 2-es és 46-os kocsikkal.

Lapunk Budapesten állandóan olvasható a „Park Szálloda“ kávéházában. VIII., Baross-tér 10.

Ingyen lakhatik Budapesten, ha előfizet a „Gyomai Ujságra“ mert lapunk havonta kisorsol előfizetői közül egy szállodai utalványt, melynek tulajdonosa a sorsolás hónapjában tetszése szerinti időben három napon át díjmentesen kap a kiváló hímeknek örvendő Park nagyszállodában Budapest VIII., Baross tér 10 (a Keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben) egy elsőrendű szobát. A következő sorsolást május 15-én fogjuk megejteni és eredményét lapunk május 18-iki számában esszük közzé. ~ Vágja ki az alábbi „Utalvány-szelvényt“ és adja be azt lapunk felelős szerkesztőjénél.

--- Itt levágandó: ---

Szerkesztőségnek beadandó.

UTALVÁNY-SZELVÉNY

urnak
urnónek

mint a
GYOMAI UJSÁG
olvasójának.

ÚJ KEDVEZMÉNY VENDÉGEINKNEK

Ezen lap előfizetőinek meglegedésére nyújtott

20 százalék

kedvezményt, szobaárainkból

10 százalék

kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menut kivéve) módunkban van az UJSÁG kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni a

**MAGYAR KIR. OPERAHÁZ,
NEMZETI SZINHÁZ,
KAMARA SZINHÁZ**

előadásaira szóló mérsékelt árú jegyekkel. Tekintettel a nagy keresletre, kérjük szoba és színházjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK-SZÁLLODA BUDAPEST

szemben a Keleti-pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltsége.)

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WAGNER MÁRTON.

Hirdessen lapunkban.

Vasuti menetrend

1929 október hó 6-tól.

BUDAPEST - GYOMA

Bpestről indul	6:25	9:45 gy.	15:35	17:30 gy.	21:—
Gyomára érke.	11:06	12:42 gy.	18:19	20:29 gy.	2:10
Gyomáról indul	0:52	5:54	8:52 gy.	14:28	16:52 gy.
Bpestre érke.	5:—	10:40	11:45 gy.	19:10	19:45 gy.

GYOMA - BÉKÉSCSABA

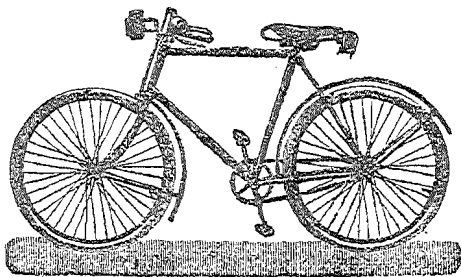
Besabáról indul	25:15	4:34	8:14 gy.	13:26	16:14 gy.	18:26
Gyomára érke.	0:17	5:26	8:51 gy.	14:20	16:51 gy.	19:25
Gyomáról indul	6:41	11:14	12:47 gy.	18:29	20:34 gy.	2:20
Besabára érke.	7:54	12:08	13:25 gy.	19:27	21:11 gy.	3:25

A „gy“ betűvel jelzett gyors-, a többi pedig személyvonat.

Magyar Testvérek!

Akik szívünkön viseljük magyar munkás testvéreink mai nehéz sorsát, adjunk munkát és kenyeret a munkanélküliek kezébe,

vásároljunk csepeli magyar kerékpárokat

és magyar gummit, minőségben bármely külföldi áruval versenyképeset. CSEPEL kerékpár 10 havi részletre csak 165 pengő. Kézpénz fizetés mellett csak 148 pengő 50 fillér. Külföldi gépekben is raktáron van „OPEL“, „ATLAS-PATENT“, „WONDER“, „IPAG“, „ORION“ és DIAMANT“, gummikban „DUNLOP“ és „MICHELIN“.

RÁDIÓ és RÁDIÓCIKKEK részletfizetésre.

Teljes tisztelettel:

DOMOKOS ALBERT villanszerelő és műszerész.

GYOMA-ENDRÓDI AUTÓBUSZ NYÁRI MENETREND

1930. május 15-től november 15-ig.

GYOMA Vasutállomás, Kossuth Lajos-utca, Piac-tér, Horthy Miklós-ut és
ENDRÓD Gyógyszertár között.

Távolság 7 és fél kilométer. Menetidő 15 perc.

Gyomáról indul:

1. járat reggel	5 ó. 30 p.
2. „ reggel	6 ó. 30 p.
3. „ délelőtt	9 ó. — p.
4. „ délelőtt	11 ó. 10 p.
5. „ délután	12 ó. 50 p.
6. „ délután	2 ó. 20 p.
7. „ délután	4 ó. 55 p.
8. „ este	7 ó. 20 p.

Feltételes megálló

Gyomán:
Kossuth Lajos utca
Gróf Tisza István ut sarok
Máday gyógyszerár
Piac-tér
Ártézi-kut
Hangya főútlel
Vágóhid
Iványi malom
Endrődön:
Napkeletli vendéglő
Kórház
Kondorosi-ut
Piac-tér

Endrődről indul:

1. járat reggel	6 ó. — p.
2. „ délelőtt	8 ó. — p.
3. „ délelőtt	10 ó. 30 p.
4. „ délután	12 ó. — p.
5. „ délután	1 ó. 40 p.
6. „ délután	2 ó. 40 p.
7. „ délután	5 ó. 40 p.
8. „ este	7 ó. 40 p.

Feltételes megálló helyeken már 40—50 lépésnyi távolságról felemelt kézzel kell jelezni a megállást.

Menetjegy Endrődig vagy vissza 60 fillér, helyben 30 fillér, csomagjegy 20 fillér.

Külön menetekre, vásárookra autó, vagy autóbusz a soffőrnél megrendelhető.

GYOMA-ENDRÓDI AUTOBUSZ VÁLLALAT, GYOMA

Telefonszám 17.

Telefonszám 17.